

tarismen, den parlamentariske Tanke eller Egenraadighed fra Oppositionens Side, der var Skyld i Provisorismen, saa skal jeg foreløbig standse et lille Øjeblik ved dette; jeg maa da for mit Vedkommende sige, at jeg tror ikke, det er Tilfældet. Det, der egentlig er Skyld i de provisoriske Tilstande her i Landet, i alt Fald for Tiden, og muligvis ogsaa har haft Hovedskylden for deres Tilblivelse, det er det, som deres Venner kalde Forsvarssagen, og som vi andre kalde Militarisme. Dersom vi ikke havde den Sag fremme for Tiden saa stærkt som her hos os, tror jeg ikke, vi havde haft provisoriske Tilstande nu. De Tilbøjeligheder, der muligvis kunne have været fra en vis Side til Overgreb mod, som man siger, Kongens Rettigheder, tror jeg forlængst ere forsvundne, og jeg tror tillige, at selv om man en Gang i første Øjeblik havde Dampen oppe for at stifte en Stemning til Veje, er det alt længst forbi. Jeg tror ikke, at der er nogen anden Grund, der holder Provisorismen vedlige, end Militarismen eller, som de Herrer vilde kalde den, Forsvarssagen. Det er ogsaa den Sag, som man tidligere kaldte Fædrelands-kærlighed. Det er ikke noget nyt, og det kan ikke nægtes, at den Sag vare vi en Gang alle sammen med paa. Jeg skal indrømme for mit Vedkommende, at jeg ogsaa har haft den Betragtning, at det var nødvendigt at ofre det mest mulige paa Soldater, Fæstninger osv. Denne Tanke har grebet adskillige Folk for fuldt Alvor og har ogsaa vedligeholdt sig for fuldt Alvor. Jeg tvivler ikke om, at det er fuldt Alvor dermed hos det ærede Medlem fra Storeheddinge, det saar man Indryk af, baade af de Ord, han har sagt i Dag, og af hans Redegørelse, og det er i alt Fald for mig tilstrækkeligt, det tager jeg min Hat af for. Men jeg vil saa bede det ærede Medlem om at tage i Betragtning, at adskillige af os andre ere blevne grebne af en anden Tanke, som jeg tror gennemstrømmer alle civiliserede Folk for Tiden. Det er den Tanke, at det, man tidligere kaldte Tapperhed osv., det kalder man nu Menneflags-teri. Dette, at det kan lykkes Magthaverne at hidse Befolkningerne op mod hinanden, som de tidligere have gjort, det vil mere og mere forsvinde, og det staar for mig som aldeles klart, at den Tid vil komme, da Folkene, de oplyste Lag i Folkene, ikke ville finde sig i at føres i Krig mod andre Kulturfolk, mod Naboer saaledes, som de tidligere have gjort. Det er den Tanke, som er oppe, og den er jeg for mit Vedkommende greben af, og derfor kan jeg paa ingen Maade være med til at føre vort lille Folk ud paa dette milita-ristiske Omraade. Denne Tanke vil jeg

gerne bede anderledes tænkende om i alt Fald at respektere. Jeg tør forudsætte, at ogsaa de ere tilbøjelige til at indrømme os, der ere grebne af denne Tanke, Berettigelsen til at udføre denne Tanke saa vidt som muligt og saa godt som muligt. Det sker selvfølgelig ikke i vore Dage, at den Tanke slaar igennem, men det sker nok en Gang, og indtil da maa det være vor Opgave at virke saa vidt muligt for dens Udbredelse i Befolkningen. Jeg vil til- lade mig at tro, at det er den Tanke, der ligeledes er Grundlaget for det ærede Med- lem fra København Amts 4de Valgkreds (Hørup), naar han ved flere Lejligheder har beskæmpet det milita-ristiske Væsen her i Lan- det. Det er f. Eks. gaact op for os, at saa- danne store Tanker, der i og for sig kunne være al Værd værd, som denne: „Hvad Dan- mark var, kan det atter blive“, kunne vi vende om og sige: Nej, hvad Danmark var, kan det aldrig blive, thi vi have ikke de militære Kræfter, at vi kunne spille den Rolle paa det militære Omraade, som er nødvendig for overhovedet at være med i den Roucort. Det er efter min Opfattelse egentlig Grunden til, at vi have Provisori- smen, og derfor vil jeg sige til de Herrer, der gerne ville forhandle, og som vente gen- nem en Forhandlingspolitik at saa Overens- komst i Stand over hele Landet, hvad der selvfølgelig er Mening i — det var ogsaa noget af det, som det ærede Medlem fra Storeheddinge (S. Scavenius) paa en klar og bestemt Maade pointerede, at der kun er Mening i Forhandlingspolitiken, naar den kan føre til Overenskomst — at det tror jeg ikke kan naas. Jeg mener nemlig, at Milita- rismen maa enten staa eller falde: Enten vil den ubvilke og brede sig saaledes, at den behersker Folkene, ogsaa os, thi vi ere kun et lille Folk i Forhold til de store mægtige Lande og maa nødvendig tage Hensyn til Udviklingen i dem, eller ogsaa vil der blive stabt en saa stærk offentlig Mening imod de store Udrustninger og Krige, at Militarismen falder, og saa opnaa vi nok ordnede Til- stande her i Landet, saaledes som Grund- loven i alt Fald hidtil er bleven fortaet. — Den Tone, som gik igennem det første Foredrag af det ærede Medlem for Præsto Amts 6te Valgkreds (Bojsen), har væsentlig hen ad den Kant, at vi ved Forhandlinger indbyrdes skulde komme til økonomiske Re- former og til en Løsning af Reformspørgs- maal, og at vi skulde undgaa alt, hvad der hedder Konfliktspørgsmaal — saaledes burde Opfattelsen være fra de forskellige Sider — og navnlig fremhævede han, at det undrede ham, at Krigsministeren kunde komme med et